

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Apropiindu-ne de sfârșitul anului, cu tot respectul rugăm pe onorații restanțieri ai organului nostru, să binevoiască a ne trimite prețul de prenumerațiune încă înainte de expirarea anului. Incheierea o facem după stilul nou.

Cu stimă.

Administrațiunea organului
„Biserica și Școala“.

Nr. 6978/1906

Concurs.

Pentru ocuparea catedrei de matematică și fizică la institutul pedagogic gr. or. român din Arad, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreună cu acest post sunt :

a) pentru profesor provizor 1600 coroane, anual;

b) pentru profesor definitiv salariu fundamental 1800 coroane, bani de cortel 500 cor., cvincvenale de 200 cor., începând cu ziua intrării în funcțiune și îndreptățirea de a participa la fondul diecesan de penziune cu obligatiunile statutare.

Se cere cvalificațiune pentru preparandii ori școlare medii și cvalificațiunea prevăzută în Statutul Organic §-ul 122 p. 10.

La concurs sunt admiși numai recurenți de religiunea gr. or. română.

Recurenții au să-și subștearnă recursurile instruite cu documente originale la adresa Consistorului gr. ort. român din Arad în termenul indicat.

Arad, din ședința consistorială ținută în 23 Noembrie (6 Decembrie) 1906.

Joan J. Papp,
Episcop.

Un eveniment literar.

Cade-se, ca și noi să aducem la cunoștința cetitorilor noștri și să apreciem evenimentul nostru literar pentru anul acesta atât de înălțător, prin apariția în limba română a celei mai celebre capodopere a gândirii omenești, *Faust* de Goethe, neîntrecutul poet german.

Cea mai profundă gândire filozofică, îmbrăcată în haina măiastră a poeziei, ni-s'a dat să o avem de-acum drept comoară, transpusă și în limba română, de unul dintre cei mai profunzi cugetători și agili mânător al condeiului artistic.

»Dintre poeții noștri — zice *Viața Literară* — în viață unul singur putea să îndrăznească a se apropiia de «Faust», această culme a literaturii universale, — este dl Ioan Gorun, care prin calitățile lui de cugetător ocupă un loc excepțional printre poeții noștri.

Pentru talmăcirea credincioasă alui «Faust», pentru a te putea adînci în acel mare labirint și a scoate de-acolo, ca dintr'o mină puternică, o peatră prețioasă după alta, era nevoie de o minte mai concentrată, de o judecată profundă ca alui Gorun. Căci numai cu fantazia nedisciplinată a cutărui poet simbolist, sau numai cu ușurința de versificare a unui dulce cântăreț de epizoduri familiare, nu poți desluși lungul șir de probleme, din cari se compune această bibliie modernă.

Eră desigur o muncă din cale afară grea, a te pune într'o atât de intimă legătură cu autorul acestei opere uriașe, încât să redai toate nuanțele ei, să prinzi toate acele vagi înțelesuri, ce se ascund în sutele de ziceri sentențioase, cari erau expresia unei gândiri înalte. Nici nu eră tocmai cu puțință să se traducă aidoma toate jocurile de cuvinte și metaforele, cari chiar în ori-

ginal cer un tâlc deosebit. Aceste greutăți sunt însă inerente ori cărei traduceri, căci orice limbă perde ca musicalitate, ca avânt, îndată ce e tradusă.

Dar, dela întâile accente, începând cu magistralul prolog asupra raportului dintre teatru și viață, se vede conștientizată aproape cucernică și măestria cu care Gorun desvăluie gândul și cuvântul autorului. El desprinde înțelesul limpede din original, menține până și forma, ritmul și rimele versului, până la sfârșit, — o muncă cu cât mai reușită, cu atât mai îndrăzneată.

Cu neașteptată ușurință ne dă monologul cel mare, în care legendarul vrăjitor, sau doctor Faust, se frământă în căutarea adevărului și în urmărirea zadarnică a poruncilor firei. Cu aceeași claritate se tâlmăcesc cuvintele elevului Wagner, ale acestui pedant enervant, în care e biciuit un soi întreg de învățați dificili. Mefistofel — dușmanul luminei — intră cu vioiciune în acțiune și încheie învoiala cu Faust, cu care de aci înainte trece prin vârtejul nebun al vieții, aprinzându-i tot mai mult focul dorințelor lumești. Drumul îl duce prin legendara pivniță dela Auerbach, unde vechile moravuri germane, cu cântec și vin, mai dăinuiesc. Se urcă pe dealul vrăjitoarei bătrâne, stăpâna căzanului întineririi. Atât de viu e descris acest drum al călătoriei lui Goethe, încât îl citești într'un suflet, ca o poveste.

Și începe tragedia cea mare a Gretei. Domol, firesc se desfășoară primele scene, idilice, din grădina Martei. Sunt aprinse cuvintele din jurământul lui »Faust« și tremurate oftările copilei înșelate. Tumultul din grădină, cu uciderea lui Valentin, e puternic prins. Lirismul Gretei reiese din cele două cântece ale ei. Încă un acord plin din noaptea Valpurgiei și urmează acea groaznic de dureroasă catastrofă din închisoare, — sfârșitul, care încoronează, ca subtilitate, traducerea întreagă...

Iată astfel, ridicată în toată măreția ei, ca s'o admire toți câți n'o cunosc în original, monumentală clădire, în care sunt ascunse atâtea podobe ale gândirii, atâtea patimi omenești, frumuseți poetice și tragedia omului superior.

E un omagiu deosebit pe care literatura noastră a reușit să-l aducă celei germane prin condeiul dlui Ioan Gorun«.

Și cine este dl Ioan Gorun? Născut dintr'o distinsă familie din părțile noastre și purtând un nume rostit cu pietate și recunoștință de românimea cărturărească și de inimă, — în modestia sa, Alexandru Hodoș, s'a ascuns sub numele literar de Ioan Gorun, pentru a se ridica, numai și numai prin sine însuși, la înălțimea... înfrățirii cu Goethe.

Însemnătatea lucrării d-lui »I. Gorun« e atât de mare și atât de valoroasă este acea operă,

ce ni-a dat, încât cu drept cuvânt putem să o socotim, în această vreme de frumoase roade literare, de coroana produselor noastre de artă, pentru mândria neamului.

Formarea caracterului în școală.

Școala ca instituțiune publică are chemarea de a asigura existența oamenilor ieșiți dintre pereții ei în așa mod, că le dă putința a se ști folosi de toate momentele ce cad în sfera lor de viață. Mai ales în timpul de azi, când modul de trai e așa de greu, așa de încurcat, încât omul ca individ zi de zi trebuie să se lupte cu putința de a trăi și numai acela poate ieși învingător, care știe cârmui cu succes naia sortii sale.

Ca individ fiecare om are dreptul dela natură a trăi și acest drept de nimenea nu poate fi răpit și totodată nu e iertat a-l răpi dela dânsul. Acesta e procesul vital al naturii.

Pe străzile orașului, ori satului putem vedea sbaterile oamenilor zi de zi și toate aceste sbateri nu sunt altceva, decât lupta pentru existență. Aceasta luptă groaznică chiar în timpul de azi, e foarte simțitoare. În aceasta vâlmășală, fiecare om se luptă pentru o bucată de pâine ce are a o câștiga pentru cuibul său familiar; tot acela, care nu observă aceasta sbuciumare — poate din disprețul față de semenii săi — e un om, care trebuie clasificat între fierele cele mai obraznice.

Între astfel de împrejurări grele, școala trebuie să se îngrijească a crește pe viitorii oameni, pentru trai, trebuie să-le facă cunoscută aceasta viață, care nu este altceva decât o luptă fără sfârșit și din care numai acela iese învingător, care știe să-și subtragă din trânsa toate condițiunile de trai, care știe să se folosească de toate momentele folositoare, care nu cade desperat de multele neazuri ce le aduce traiul cu sine. Școlarul, ca viitor om trebuie înzestrat cu toate acele arme necesare, cari sunt indispensabile pentru dânsul de-a putea sta locului său în această viață plină de groaznice greutăți.

Omul cât de sărac să fie, dar dacă zi de zi își câștigă cele necesare pentru familia sa în mod cinstit, e pe deplin fericit în bordeiașul său și în cercul familiei sale, pâne să aibă chiar cu sudoarea feții sale, câștigată o mânăncă în tihnă și cu liniștea deplină a sufletului său, nu se teme, nu simte în internul său oarecare mustrare, pentrucă și-a câștigat-o în mod natural, pe cale cinstită. Ce fericire mare e aceasta! E fericire pentru dânsul, că știe că e om cinstit, știe, că nu a răpit bucată cea din urmă din mâinile altuia, ca el să se sature, iar altul să rămână întins de foame și cu lacrimile în ochi.

Un astfel de om ține mult la demnitatea sa într'un astfel de om se află nu numai vitalitate, ci și morală. Aceasta prețuire a demnității sale e: *caracterul*.

Cum poate deci școala transpune în sufletul fraged al fiecăruia elev trandafirul acesta atât de prețios și decorant pentru fiecare viitor membru al societății celei mari, care este cunoscută sub numirea de omenime?

Înainte de toate trebuie să punem bază educațiunii noastre încă în școală, bază solidă și tare, care să poată corăspunde zidului pe care voim a-l ridică și acea bază este: *educațiunea morală*.

Putem să vedem milioanele omenimei în ce chip își exprimă mizeria lor de traiu, unii pretind mai multe drepturi, alții luptă contra capitalelor, și toți se luptă într'acolo, ca să dărâme așezarea socială existentă. Aceia în mâna cărora se află putere se nizuiesc a o menține și mai departe, iar cei de jos, desconsiderați de toți luptă, și mai în totdeauna cad fără nici o izbândă, dar nu desperați, fiindcă își tocesc puterile mereu spre a luă lupta cu mai mare înverșunare. Îvingerea lor e sigură, pentrucă pe a lor parte e dreptul și natura nu permite nimic, ce știrbă armonia deplină.

Aceasta e lupta, ce noi o numim trai. Aceste sunt stările contemporane. Nouă învățător în această privință să ne fie conducător glasul cel Dumnezeesc, care ne îndeamnă la iubirea deaproapelui nostru, lucrând cu mijlocul cel mai cordinal, care e: *lățirea generală a culturii*, acelei culturi, care nu face deosebire între om și om.

E lucru foarte natural, că trebuie să luptăm pentru realizarea acestor ideale sublime și de multe ori lupta greutăților existenței proprii spală idealele, ne șterg din sufletul nostru toate planurile mărețe spre a lăsa loc altor interese, dar pentru toate aceste ca oameni trebuie să lucrăm nu numai pentru interesul propriu, ci și pentru al altora cu cari venim în atingere, trebuie să stăm între cei dintâiu, să încungiurăm însă zgomotul și larma, în locul căreia trebuie să lucrăm mereu și sigur, ca să putem dovedi, că peatra fundamentală a acestor ideale noi o mișcăm.

Un scriitor francez într'un op al său a cercetat legătura individualității, onoarei și a frăției, care a studiat-o pe baza istoriei de trai și cea mai mare eroare a sa — zice criticul opului — a fost iubirea fără margini a semenilor săi, și aceasta eroare a sa a fost gloria lui cea mai strălucită.

Aceasta să ne fie și noauă eroarea noastră cea mai mare, ntru îndeplinirea misiunii ce avem și atunci realizarea scopului va fi mai ușoară.

Puțin m'am cam abătut dela temă, dar aceasta am făcut-o, spre a arăta toate acele vârste ale vieții existente, cari răpesc cu sine elevii noștri și ca să fie mai posibilă înțelegerea acelor, ce voiesc a se expune.

Să ne reîntoarcem deci între păreții prăfoși ai școalei, unde activitatea familiară a învățătorului se manifestă mai evident.

Dacă voim să creștem adevărați oameni, trebuie să ne convingem cum o practică unele sau altele state?

Dintre toate statele în această privință ne premerg cu exemple bune Anglia și Statele-Unite.

În Anglia, elevul se educă în tot pasul său, se deprinde de timpuriu la viitoarea viață, ce are să o continue.

În Statele-Unite, ne caracterizează în destul: „L'education morale aux Etats-Unis“.

În America toată instruirea nu constă din altceva, decât din educare. La ei caracterul e mai presus de toate. Ei au lipsă de oameni cu caracter, muncitori, abili și de aceia, cari în momente nefavoritoare nu desperează, ci se știu afă, se știu acomoda tuturor împrejurărilor.

Școala lor este modelul *familiei*, învățătorul e un adevărat părinte; pe cei mititei îi ia în brațe și așa conversează cu ei ore întregi; în modul acesta în elevi se desvoaltă o oarecare dragoste, simpatie și alipire față de învățător. Aceasta tractare familiară se poate observa în tot locul.

De altcum ne-o arată în destul „Secondary Education“: „Întră băiat și învățător nu e iertat a face șanturi nici oficios și nici în mod măestrit“, zice raportorul Statelor-Unite dela anul 1900. Înaintea elevului nu e cunoscută frica aceea, ce cuprinde pe elevii noștri când văd pe învățătorul lor; între învățător și elev trebuie să existe un raport de intimitate.

Această tratare, în sufletul elevului deșteaptă dragoste și alipire față de acela, care-l iubește și-l îndeamnă la bine. În modul acesta ne putem apropia cât mai aproape de sufletul lui și-l putem caracteriza cât mai bine, ba mai ușor îl putem îndemna la una sau la alta; aceasta o zic și din puțina mea experiență ce o am ca învățător.

Ca autoritatea învățătorului înaintea elevilor să fie desăvârșită, învățătorul încă trebuie să dea o apreciere personală fiecărui elev, ce izvorește din iubirea cea mare față elevi, putem să zicem cu Fröbel: „Să trăim pentru copii!“

Aceasta iubire a elevilor nu e ea la noi, care, în cele mai multe cazuri e *tiranică*. Unii învățători sunt adevărați perzecutori ai băieților mici; cei mai mulți elevi abea așteaptă să nu mai trebuie a umbla la școală, ba mulți în decursul anului școlar se îngreșează de școală și fug rămânând fără nici măcar o rază a luminii. La școală elevii trebuie să vină cu dragoste, ca și când ar veni la mama lor de mult văzută, care de abea așteaptă să-i strângă la sânul său.

Cu privire la modul de gândire independent, învățătorii americani în unele sau altele chestiuni lasă pe elevi ași da părerea ce o au. În modul acesta elevii cugetă după propria lor experiență și conform acelor idei, ce le au despre aceasta lume.

Disciplina la ei nu e ea la noi. Când băeții sunt neliniștiți, îi stămpără prin gimnastică, în felul acesta ei ajung la convingerea, că în ei se află două puteri: cea vitală și morală, conform căreia respectează ordinea.

Pe elevi încă de timpuriu îi deprind la cunoașterea adevărului și îi fac a urî tot ce e minciună și contrazice atât minții sănătoase, cât și moralei. De aici urmează apoi, că vorbesc totdeauna sinceri, iubesc onoarea lor personală, pe care o numesc: *self respect*. Așa ajung ei a fi oameni constanți în moralitate, iar în modul acesta devin capabili a cunoaște urmările rele ale imoralei.

Din toate aceste amintite putem vedea școala americană și organizația ei socială și totodată putem să înțelegem progresele lor uimitoare pe toate terenele.

Noi dar că învățători, avem datorința a crește oameni cu caracter, versați în ale traiului, dacă voim a asigura existența celor ieșiți de pe băncile școlii noastre.

Ioan Ardelean
învățător.

Activitatea mitropolitului Sava II. Brancovici,*)

(Urmare și fine.)

În urma acestor două diplome din urmă, biserica ortodoxă română avu pace și liniște pe un timp oarecare, iar când vrăjmașii se ridicară de nou asupra ei, mitropolitul Sava, care priveghia neîncetat asupra turmei sale, câștigă dela Apafi și magnații țării scutintă și mai puternică prin diploma din 24 Octombrie 1679, prin care principele confirmă de nou privilegiile bisericii ortodoxe orientale și pe Sava Brancovici *de episcop românesc* peste toți Sărbii, Români, Grecii și Rușii din țara sa¹⁾. Diploma aceasta subscrisă la Radnot de Mihai Apafi și Wolfgang Bethlen fu publicată în dieta dela Șighișoara în 16 Ianuar 1680, prin Clemente Mikes de Zabola, fără nici o contrazicere²⁾.

Din diplomele reproduse, și anume din celea dela 1669 și 1674 se vede fanatismul și violența, cu care calvinii s'au năpustit asupra bisericii române, iar din celelalte opt, din anii 1656, 1659, 1662, 1663, 1673, 1675, 1676 și cea din 1679 rezumată după Engel, se arată confirmarea iurisdicțiunii sale, scutintele și privilegiile clerului românesc, cum și lupta titanică, ce a purtat-o mitropolitul Sava pentru apărarea și conzervarea bisericii române ortodoxe. Acestea sunt documente oficiale, care mărturisesc luminat despre ortodoxia și naționalismul românesc alui Sava Brancovici.

Nimenea dintre antecesorii și următorii lui nu a luptat cu atâta hotărâre și bărbăție ca dânsul în contra calvinizării și pentru independența bisericii române. „Începând dela 1566 până la 1670 (până la Sava Brancovici) nu dai în toată istoria Transilvaniei peste un

nume de preot, călugăr sau episcop român răsăritean, zice George Bariț, care să-și fi apărat dogmele credinței sale bărbătește, chiar și cu pericolul vieții³⁾. Și dacă sub guvernul tiranic alui Apafi, guvern „blăstămat de Dumnezeu“ cum îl numește cancelarul Nicolae Bethlen⁴⁾, n'ar fi fost în capul bisericii Române Sava Brancovici, căruia relațiunile sale cu curțile române, cu Constantinopolul, Moscova și Viena, îi dădeau toată forța morală, nu știu dacă în Transilvania ar mai exista astăzi cele două biserici cu caracter românesc: ortodoxă și gr. catolică, căci sub mitropolitul Ștefan Simion biserica calvinească se incuibase în ținuturile cele mai compacte românești, unde Românii aveau mai mulți nobili, ca să sfarme unitatea națională și religioasă a poporului român⁵⁾. Sub mitropolitul Sava însă nici o părticică din moșia românească nu s'a înstrăinat, nici o biserică nu s'a calvinizat, din potrivă bisericile, pe cari înainte le zmulseră calvinii dela mitropolitul românesc, el le-a recâștigat, și când calvinii încearcă a-l pune sub jurisdicțiunea superintendentului lor, nu numai paraliză încercarea, dar prin diploma din 1675, ezoperă independența bisericii române.

Dr. Aug. Bunea crede că mitropolitul Sava Brancovici până la detronarea lui (1680) de două ori a fost înlăturat și de atâtea ori reintegrat în scaunul mitropolitan, dar nu produce nici un document de destituire, nici de instituirea altui mitropolit în locul lui; prin urmare nu putem considera pe Vlădica Ghenadie, care într'un act din Iulie 1659 se subscris „arhiepiscop de Belgrad, Maramurăș și a toată țara Ardealului⁶⁾“, de mitropolitul legitim, pus de Baresai în locul lui Sava, ci de un uzurpător al acestui titlu; probabil va fi aeel Gherasim-Ghenadie, care se află ca episcop fără reședință în Transilvania în acel timp⁷⁾, căci prin diploma din 15 Martie 1659 Baresai recunoaște pe Sava Brancovici de „episcopul tuturor bisericilor românești“ din țara sa, și în Decembrie acelaș an el se află funcționând ca mitropolit în Belgrad⁸⁾. Tot asemenea nu putem considera scaunul mitropolitan de vacant prin trimiterea și depărtarea lui Sava în misiune politică la Ruși, în anul 660, deși în diploma lui Apafi din 23 Aprilie 1662 se amintește de o nouă alegere a lui, căci el nici nu abdicase, nici nu fusese destituit. Eră deci în exercițiul jurisdicțiunii în care principele Apafi încă îl confirmă prin diploma menționată⁹⁾.

Mitropolitul Sava Brancovici urmărea un mare și sfânt ideal: *unitatea și independența bisericii române*, ca singurele mijloace pentru conzervarea *unității naționale a poporului român*. De aceea el nu s'a unit cu nici una din cele patru religii recepte, cum făcū

*) Reproducere din Mitropolitul Sava II. Brancovici de V. Mangra.

¹⁾ Thallóczy: Az Áll Brankovicsok. Századok 1888 p. 700. Engel, la N. Popea. Vechea mitropolie p. 81. Raici: Biografia lui Sava Brancovici. Speranța. 1869 p. 159.

²⁾ Cipariu: Arh. p. 651. N. Popea: Vechea Mitropolie p. 81. Diploma e scrisă în limba mag. nu o avem, se găsește în ist. manuscrisă alui George Brancovici, Cartea V. p. 1580. (Raici l. c.).

³⁾ Georgiu Bariț: Părți alese din ist. Transilvaniei I. p. 150.

⁴⁾ Muribunda Transsylvaniae, la G. Bariț: Părți alese din Istoria Transilvaniei I. p. 13.

⁵⁾ Dr. Bunea: Vechile episcopii p. 96. 97.

⁶⁾ Dr. Aug. Bunea: Vechile episcopii p. 119.

⁷⁾ Dr. Aug. Bunea: Vechile episcopii p. 110. Ierarhia bis. rom. p. 241.

⁸⁾ N. Iorga: Doc. Bistriței II. p. 9. Nr. 176.

⁹⁾ Pesty Frigyes: A szörényi bányás, I. p. 460.

după 20 de ani mitropolitul Atanasie, căci unirea ar fi fost egală cu renunțarea la independența bisericii române, și tocmai aceasta n'a voit s'o facă mitropolitul Sava. Nu ne este cunoscut nici un memorial, petițiune sau protest din câte mitropolitul a adresat principilor calvini, care ori s'au nimit în cursul timpului, ori zac ascunse în arhivele Transilvaniei sau ale statului, dar din diplomele privilegiale obținute dela dânsii se vede spiritul și direcțiunea în care a lucrat pentru biserica română.

La 1734 episcopul Inocențiu Clain a aflat de lipsă a scoate din arhivele dela Mănăstur un trasumpt după diplomele din 1659 și 1663 date mitropolitului Sava Brancovici, pentru scutirea clerului român unit de asupriri, care nici după unire, sub domnia casei de Habsburg nu mai voiau să încete¹⁾. El însuși numai fugind la Roma a putut scăpa de sfârșitul tragic al mitropolitului Sava Brancovici.

Dintre următorii ierarhi ai bisericii române în Transilvania, numai episcopul unit Inocențiu Clain și mitropolitul Andrei Șaguna se pot pune alături cu Sava Brancovici. Dacă vom conzideră însă, că Inocențiu Clain eră episcopul bisericii române unite cu romano-catolicii, căreia i-se asigurase prin diploma leopoldină aceeași libertate bisericească de care se bucurau bisericile de rital latin, având pe lângă protecțiunea papei și pe cea a curții din Viena; că Șaguna eră episcopul, mai apoi mitropolitul bisericii române ortodoxe, a cărei religiune prin legile din 1848 eră egal îndreptățită cu celelalte religiuni recunoscute în stat, iar Sava Brancovici eră mitropolitul unei religiuni *proscrise*, a unui popor *suferit* în patrie numai până la un timp, până va plăcea principilor și regnicolilor, care aveă să-și apere biserica nu numai în contra micilor și marilor tirani, dar și în contra legilor barbare de stat, prin care se decretase desființarea ei: *atunci cu pietate trebuie să se închine tot Românul memoriei acestui bărbat fenomenal, care în puterea autorității și influenței sale morale 24 de ani singur a susținut și apărat cetatea neamului românesc, biserica ortodoxă în Transilvania, preferind moartea, decât să o predee inamicului!*

Predică.

(Iisus ca vindecător).

Iubiți Creștini!

Iisus Hristos cu celea mai multe minuni ce a făcut, cu toate a vindecat, căci pe vremea cât a fost Hristos cu trupul pe pământ, în Iudeia a fost de tot mare numărul acelor bolnavi, cari din boala lor nu se puteau vindeca; iar acesteia boale ce a putut să fie alta pricina, decât numărul de tot mare a oamenilor înrăutățiți, stricați și fără de frica lui Dumnezeu.

¹⁾ Cipariu: Arhiv. p. 573. G. Bariș: Părți alese din Istoria Trans. I. p. 142.

Au fost așa boale, pe cari noi numai din auz le cunoaștem. Așa a fost boala celor 10 bărbați leproși numită boala „lepră“ și duhurile celea necurate. Afară de asta de tot mare a fost numărul orbilor, surzilor, mușilor și a schiopilor ș. a. l. Așa, că în sf. evanghelie abia aflăm o așa față, pe care să nu fie amintit câte o astfel de boală.

Bolnavii ăștia se purtau față de Hristos cu o neclintită încredere, căci cersitorii cei orbi nu milă, ci vedere au cerut dela El; cei leproși, aceia au zis: Doamne, dacă voiești, ne poți curăți; d'apoi muerea care a fost în curgerea de sânge nu a crezut, că ea se va vindeca de se va atinge numai de haina lui Hristos; Maria, sora Martei, n'a fost de credința, că fratele ei Lazar n'ar fi murit de ar fi fost de față Dl Hristos. Sutașul din Capernaum încă și aceea au ținut-o de prisositor, că Iisus Dumnezeu să meargă la bolnav; el a crezut, că Iisus și din depărtare poate vindeca pe bolnav, numai de va voi. Mare a și fost încrederea bolnavilor față de El, căruia neîncetat îi aduceau bolnavi spre vindecare; și dacă nu puteau încape pe uși la El de mulțimea poporului, descopereau acoperișul casei și așa lăsau pe bolnavi la Iisus, numai ca să nu lase nici unica ocaziune ce li-se imbiă spre vindecare.

Și vedeți, Iisus față de cei răbdători și suferitori s'a purtat cu o nemărginită milă. Iisus, care așa zicând față de El a fost cu necruțare, cu atât mai vartos a arătat cea mai mare bunăvoință față cu alții în lipsele lor, împărțându-i de toate bunătățile lui Dumnezești. Încă și în suferințele Lui celea mai mari intru atâta s'au interesat de lipsele deaproapelui ca și cum pre El însași căința Lui nici nu l'ar fi fost mistuită. Cu așa drag ajutoră ca unul, care pentrucă făcea milă cu deaproapele său, nu o privea de datorință, ci de fericire. N'a alungat dela sine nici pe unul, care suferea de ceva boală, căci muerii Aananiene nu i-a probat credința cu care Dl Hristos numai spre binele ei a lucrat? Pe ori și cine vindeca, care numai recurge la ajutorul Lui. Și pe cât de grab a alungat Dl Hristos boala din trupul unuia sau altuia bolnav, nu e în stare așa de grab a mătura nici vântul pe prav, nici viscolul pe nori, nici chiar razele soarelui nu sunt în așa stare să măture întunecimea nopții. Nu, căci acelora, cari au căutat la El vindecarea sufletescă, le-au dat viață vecinică; dar nici cu cei ce aveau boală trupească n'au înmulțit mormintele.

Despre toate astea mărturii ne sunt documentele celea mai autenticate, căci fiecare față și hârtie din sf. evanghelie ne este câte o mărturie despre folosul vindecării Dlui Hristos. Profetii, apostolii și evangeliștii încă mărturisesc toți pe lângă Dl Hristos. Și dacă cineva dă mai mult încrezământ vrăjmașilor Dlui Hristos, decât credincioșilor Lui, acela să-și aducă aminte de aceea, că tocmai ei au fost, cari sub sf. cruce aceea au mărturisit despre Hristos, că pe alții au mântuit, iar pe sine nu se poate, și că autenticitatea vindecării minunată vrăjmașii lui Hristos nici când nu o au tras

la indoială; și în privința asta vrăjmașii Dlui Hristos nu numai în aceea s'au deschilinit de cei ce credeau Dumnezeirei lui Hristos, că lăteau păreri greșite despre Iisus, ci și în aceea, că ei puterea lui Iisus cea de mirat nu dela Dumnezeu, ci dela Satana o derivau.

Unicul leac vindecător al Dlui Hristos a fost vorbirea, dar și aceea numai ca și expresiunea voinței Sale. Numai în cuvânt i-au stat și bolnavul s'a vindecat, cel mort a înviat (ba odată la un cuvânt al Său 10 bărbați leproși s'au curățit și vindecat). Și dacă ne vom gândi, că a Lui putere și vorbă din nimica a făcut și zidit lumea, atunci astea minuni ale lui Iisus la El le aflăm naturale și firești.

Și vedeți iub. Iisus și pe lângă acest rezultat ne mai auzit și fără păreche a fost de tot blând. Asta, parte în aceea s'a arătat, că vindecarea bolnavilor Iisus a însușit credinței lor, adevăcă cununa a luat-o de pe însuși capul Lui și a pus-o pe fruntea credinței; parte s'a arătat în aceea, că Iisus de câte ori vindecă pe cutare bolnav, îl oprea totdeauna, că despre vindecarea lui să nu spună nimănui nimic.

După ce Iisus a fost așa de atotputernic, aceea întrebare ne poate sta nainte *pentruce n'a alungat din lume toată boala?* Așa, că pentru aceea, fiindcă țanta Dlui Hristos prin săvârșirea minunilor nu a fost să mântuiască trupul, ci sufletul să-i vindece. Țsteia îi este unicul și cel mai bun mijloc boala și suferința. Și dacă în lume ar fi numai sănătate și abundență în toate, atunci împărăția cea cerească nici când n'ar înflori, căci fiecare creștin s'ar îmbuiba în bine, — ne știind ce e lipsa și suferința, — până ar fi cu trupul pe pământ, iar după moarte ar ajunge la osânda cea vecinică ca bogatul din sf. evanghelie. Căci precum nevoia, greutatea, osteneala e urmarea păcatului, așa din contră îndreptarea e roada suferințelor, și așa suferința e de lipsă până atunci, până trăim pe pământ, unde zi de zi, clipă de clipă mult păcătuim. Numai dincolo de mormânt poate șterge Dumnezeu toate lacrimile din ochii noștri.

Așa dar Iisus cu vindecarea trupească a bolnavilor a voit să ajutore în păcatul sufletesc al oamenilor, căci Iisus nu pentru vindecarea boalelor trupești a venit pe pământ, căci dintru acelea — dacă nime altul, — moartea vindecă pe toți, dar Iisus cu venirea Sa pe pământ păcatul sufletesc al oamenilor a voit să-l ajutore, care cu moartea nu numai că înceată, dar suferințele omului întru adevăr numai atunci se încep. Dl Hristos prin vindecarea trupească a unuia sau altuia, de o parte a voit să deștepte în oameni încredere față de sine, atragere și iubire, de altă parte prin boalele trupești și prin vindecarea lor a voit să-i facă băgători de seamă despre boalele lor sufletești adevăcă despre păcatele lor.

Și oare tuturor acestor boale nu și azi tot Iisus Hristos e unicul vindecător și lecuitor? Biserica e casa pe care Dumnezeu o a rânduit-o credincioșilor ca în ea să se adune și aici să se împărtășească fiecare de

darul lui Dumnezeu și de învățăturile lui Iisus Hristos. Dar pentru asta Dumnezeu ne cerecă pe noi și în locuințele noastre, dacă pe El spre asta îi rugăm. Apărătorul nostru în boală și neputință prin Iisus ne este S. S. Leacurile ne sunt cuvântul lui Dumnezeu și tainele Lui cele sfinte. Dumnezeu ca atotștiutor ne cunoaște pe noi îndată în boalele noastre și în boale se și îngrijește de leacul trebuincios; așa d. p. în contra sumeției se îngrijește, ca omul să fie obedient, supunător, în îngâmfare să se examineze în locul întâi pe sine, în astuție să fie sincer, apoi omului egoist îi dă leacul să fie dăruitor ș. a. l. În sfârșit în contra morții îi dă omului leacul să creadă în înviere răsturnând prin asta acel proverb, că contra morții nu este leac.

Burueni dacă în boalele noastre sufletești cu așa promptitudine și mulțumire am primi ajutorul lui Dumnezeu ca și cu ce bucurie ni-l dă, fericite ar fi de noi. Amin.

Alexandru Vasiliadi
paroh.

CRNOICA.

În atenția autorilor de cărți! Naltul ministru de culte și instrucție publică prin ordinul de sub Nrul 88156/1906 a oprit din institutele pedagogice „Istoria Bisericească” de dr. Petru Barbu.

În privința manualelor următoare: 1. Simeon Popescu: *Catehizm* pentru clasele inferioare ale școalelor medii și pentru institutele pedagogice Sibiu. 1902. 2. Dr. Petru Barbu: *Istoria Sântă* a testamentului nou. Ediția II. Caransebeș, 1904. 3. Nicolae Bogdan: *Gramatica limbei române*, Brașov 1904. 4. Mangold-Goldig: *Istoria Ungariei*... Ediția II. Brașov 1901; 5. Marki-Popovici: *Istoria Universală* pentru școalele civile și superioare de fete. După ed. VI. în românește de I. Popovici. Sibiu 1901; 6. Dr. Roth-Uilacanu: *Elemente de mineralogie, petrografie și geologie*. Traducere de Alexandru Uilacanu, Blaj 1890. 7. *Elemente din Geometrie* de Domețiu Dogariu și Iuon Dariu. Ediția II. Brașov 1890. 8. E. Hodoș: *Manualul de limba română Elemente de istoria literaturii* Ediția IV. Caransebeș 1902; 9. Ștefan Popu: *Economia rurală*, Blaj 1881, — dispune ca pe anul școlar 1907/8 să fie editate de nou conform §-lui 5 din art. de lege IV din anul 1898 despre numirea comunelor, altcum vor fi oprite din școale.

Referitor la manualul: *Carte de cetire* pentru cl. IV gimnazială reală etc. de Virgil Onițiu Brașov 1895. pelângă accentuarea legii sus citate dispune asemenea să fie editată de nou și să cuprindă în sine bucăți din Istoria Ungariei, cari acum lipsesc cu totul. La caz contrar cartea va fi oprită. — Din manualul E. Hodoș *Manual de limba română. Elemente de stilistică, poetică* etc. Caransebeș 1902, conform articolului IV. de lege din 1898 scoțându-se o nouă ediție, din aceasta să se elimineze bucata de cetire *Starea Românilor din Muntenia la 1820*.

În ediția proximă a manualului *Metodica școlii poporale* etc. de Dr. Petru Pipoș să se tracteteze în special și metoda de propunere a limbei maghiare cu accentuarea lipsei de cunoștință a limbei maghiare pentru cetățenii patriei amintindu-se și legea despre

propunerea obligatoare a limbei maghiare în școlile populare în spiritul articolului de lege XVIII. din 1979. „Istoria pedagogiei“ de Dr. Petru Pipoș în ediția nouă să cuprindă în sine și „Apendicele la istoria pedagogiei“ apărută separată până acum în Arad 1895. Ambele manuale în noua ediție au să observe strict totodată și articolul IV de lege din 1898.

Adunarea generală a „universității săsești“.

Luni, s'a ținut în Sibiu sub presidenția fișpanului și comesului săsesc Gustav *Thalmann* adunarea generală a universității săsești. În punctul X al raportului se stabilesc în sensul art. de lege 12 din 1876 sumele anuale ce au să se achite începând cu 1 Ianuarie 1908 pentru scopurile culturale. Se vor da anual: o sumă de 210.000 cor. consistorului ev. lut. A. B. din Ardeal pentru școlile săsești, cari se află pe fundus regius de odinioară; gimnaziului Kun (ev. ref.) din Orăștie 30.000 cor.; comunităților bisericești ev. ref. din Sibiu, Sebeșul-săsesc și Turdaș la olaltă 9000 cor. comunităților bisericești ev. ref. din Sibiu, Sighișoara și Sebeșul-săsesc pentru întreținerea școlilor rom. cat. cari le aparțin. la olaltă 6000 cor.; pentru 3 universitari, cari aparțin vreunei comune de pe fundus regius câte o bursă de 1000 cor. anual pentru studiul limbei și literaturii maghiare; apoi încă 28 stipendii anuale în suma totală de 22.000 cor.

La punctul 7 se zic următoarele: Se dau consistorului arhiepiscopesc gr. or. din Sibiu pentru școlile ce stau sub supravegherea sa și cari aparțin teritoriului numit odinioară fundus regius, și anume pentru gimnaziul gr. or. român din Brașov 24000 cor. pentru școlile populare gr. or. din Sebeșul săsesc și Săliște câte 2000 cor., pentru școlile din Răhau, Lancrăm, Poiana, Mercurea, Apoldul-de-jos, Sighișoara și Romos câte 1000 cor. pentru școlile din Pricasu, Turdaș, Romoșel și Vaidei, câte 500 cor. și pentru alte comunități bisericești gr. or. lipsite de mijloace, aflătoare pe fundus regius, spre scopuri școlare suma de 27.000 cor. la olaltă 64.000 cor.

Pentru comunitățile bisericești gr. cat. (spre scopuri școlare) din Orlat 2000 cor. din Sibiu și Sebeșul-săsesc câte 1500 cor. din Șeica-mare și Cohalm câte 500 cor. la olaltă 5000 cor.

Dar pentru biserică. Dlu Ioan Ardelean comerciant în Beiuș, cu ocaziunea punerii crucii monumentale întru memoria soției sale dintâi Eleonora n. Vas, a dăruit pe seama bisericii noastre sărace un rând de ornate preoțești în preț de 70 cor., pentru sufletul soției sale reposate, pentru care faptă marinimoasă ne ținem de plăcuta datorință a-i exprima donatorului mulțămîntă publică. S. Petrasă, la 30 Noemvrie 1906. Terenție Popescu, preot președinte.

Vatra Școlară. Învățătorilor li-s'a adresat următoarea scrisoare deschisă: Dorința atât de adeseori repetată în conferințele învățătoarești și în ziare este dovedită, cât de tare simțesc învățătorii români din această țeară lipsa unei foi pedagogice, care ținând seamă de progresul pedagogiei, să le poată da îndrumări sigure în munca lor obositoare și să le apere interesele și reputațiunea când sunt atacate.

Mai mulți profesori dela seminariul „Andreian“ din Sibiu sub conducerea cunoscutului și binemeritatului nostru pedagog Dr. P. Șpan am hotărît să răspundem acestui nobil îndemn, ce ne vine dela Dv. cu o revistă pedagogică lunară.

Revista va apărea cu 1 Ianuarie 1907 și vom numi-o „Vatra școlară“ pentru că dorim sincer, să

facem din ea o adevărată vatră, la care fiecare învățător să-și poată încălzi inima, îmbogăți spiritul și odihni oboseala zilelor de muncă.

„Vatra școlară“ va publica studii pedagogice lucrate pe baza celor mai nouă și mai bune cercetări științifice. Aceste le va ilustra cu lecții de model, și va ioformă despre cele mai bune cărți școlare și literare.

„Vatra școlară“ va discuta năcazurile, lipsurile, durerile și dorințele învățătorilor noștri, contribuind din răspuțeri la îmbunătățirea sorții lor. Va fi prietina tuturor celor ce cu gând curat și cu dorul de progres în suflet se vor apropia de ea.

Deși numărul se va estinde pe 2 coale de tipar format 8°, totuși ținând socoteală de referințele materiale ale învățătorimei noastre, am redus abonamentul la minimul posibil de 6 coroane la an.

Învățătorii români! Munca noastră o închinăm cu drag școlii române și binelui D.-voastre. Sibiu, Decemvrie 1906. *Comitetul de redacție.*

A apărut și se află de vânzare, atât la autor în B. Lippa, cât și la tipografia noastră diecezană din Arad. „Istoria naturală“ cu referință la Higienă manual didactic pentru școlile primare de Ioan Tuducescu, învățător în Lipova. Cuprinde: Împărăția animalelor (zoologia); împărăția plantelor (botanica); și împărăția mineralelor (mineralogia). Ediția IX, cu ortografia „Academiei Române“. Prețul unui exemplar 40 fileri.

Cronică bibliografică.

Revista Generală a Învățământului II. 5. E. A. Pangrați, Fostul ministru. Sp. Haret, Militarizarea școlilor. C. G. Ionescu, Principiul trifurcării liceale în școlile de fete din Prusia. Sp. Popescu: Vorbe și fapte la elevi și la profesori. N. G. Longinescu, Problemele didactice de învățământ secundar. C. Kirițescu, Programa șt. naturare în liceu. Elena I. Rădulescu, Școala normală superioară din Sèvres (Franța). Petre I. Petrescu, Importanța și metoda religiunii în școala primară. G. Bogdan — Duică, Relativ la metoda limbei române. Cronică etc.

Natura, revistă științifică de popularizare, anul II Nr. 1 și 2, cuprinde:

Din „Țarapietrilor“ de S. Mehedinț. Din împărăția mărilor, V. Anastasiu. Al 5-lea congres al asociațiunii române pentru înaintarea științelor. Asupra științelor matematice, de C. S. Popescu. Expoziția generală română, de G. G. Longinescu. Notițe.

Convorbiri despre apă, de G. Țițeică. Jocurile de noroc, de I. Ionescu. Al 5-lea congres. Asupra șt. matem. Pești călători, de V. Anastasiu. După moartea pământului, de M. R. Tudoran. Notițe.

Recomandăm cu toată căldura această revistă de popularizare modernă a științelor, atât de importante și folositoare culturii și nevoilor vieții omenești.

Prețul abonamentului, este 5 lei pe an (10 nre). A se adresa: București (România) Str. Scaune 33.

Albina X. 10: G. Coșbuc, Pațima proceselor. M. Sadoveanu, Cetatea Neamțului. Al. G. Gălășescu, Dunărea dela obârșie la Marea Neagră. Em. Gârleanu, În ajunul Crăciunului. Solemnitatea închiderii expoziției. Dr. Lux, Cum stărpim șoarecii de câmp. G. Jocu, Vitele la Expoziția generală. St. Hepites, Starea agricolă a României la finele lui Noemvrie. — Sfaturi. Anecdote Ilustrațiuni.

---*Șezătoarea Săteanului*. VIII. 11. Creditul popular și chestiunea țărănească. Băncile și cooperativele sătești. Cum eră nainte de Cuza, de C. Gunescu. Congresul științelor sociale. Societățile țărănești pentru asigurarea vitelor, de T. S. Nițescu. Notițe. Ovreii. de I. Postelnicescu. Grăul și porumbul din acest an. Glasul obidiților. Pentru băncile Populare.

Românca II. 1 (Noemvrie 1906) Congresul aliației internaționale pentru sufragiul femeilor. de Nelly Cornea. Autorii în Atica. Gândiri, de Elena Orghidan. Scrisori din Elveția. Gândul meu (poezie). Istoria la Roma. In Carpații Moldovei, ș. a.

Biserica Ortodoxă Română. XXX. 8 pe Noemvrie: Scrisori oficiale. Acte oficiale. Locuințele și mobilile Ebreilor vechi, Biserica în Franța. Clement al Alexandriei. Istoria Bisericii Occidentale. Practica în Biserica Ortodoxă. Despre Români din scrierea lui Daniil Filipid Călătoria mea la sf. Munte Athos, în Palestina și Egipt. Sectele religioase din Asia. Evangelia sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.

Foia Școlastică. VIII. 20: Scrisori pedagogice (Zorile Românismului în Basarabia), de V. G. Borgovan Raportul general al Reuniunii. Ioan Corvin de Hunyad (Lecție practică). Etc.

Aviz! Prin aceasta avizez că dimpreună cu alte documente mi-s'a perdut testimoniul de-qualificație învățătoarească de datul anului 1896. Intru cât cineva le-ar află bine voiască a mă aviza în 15 zile. Georgiu Pogan învățator în Luncașprie posta Dobrești.

Concurse.

Pe baza rezoluției Venerabilului Consistor dtto 17/30 Noemvrie 1906 Nr. 6436/1906, și în urma hotăririlor luate de corporațiunile parohiale, prin aceasta se escrie concurs cu termin de **30 de zile** pentru îndeplinirea parohiei a doua din **Bucovăț**, (protoprezviteratul Timișorii), până, acum provăzută prin parohul Cornel Gherga, care parohie începe dela n-rul cășii 92 și continuă în sus, în dreapta drumului ce duce spre Moșnița.

Beneficiul se compune din folosința sesiunii parohiale a ștotei și birului uzuat dimpreună cu întregirea dela stat, stabilită în temeiul coalelor de fașiune. Văduvei preotese i se asigură dreptul din §-ul 8 al Regulamentului pentru parohii.

Dela recurenți se cere evalueația prescrisă în §-ul 15 lit. b) a Regulamentului pentru parohii, comitetul parohial însă și-a rezervat dreptul de a putea candida recurenți și cu evalueația de sub lit. c) a aceluiși §. Recurenții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică, spre a-și arată desteritatea rituală și omiletică. Alesul se obligă a provedea grătuitor catihizarea la școala confesională alternativ cu celalalt paroh.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Bucovăț, la 3/16 Decemvrie 1906.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezviterului: Dr. Traian Putici.

Prin Inalta rezoluție a Ven. Consistor diecezan Nr 1755/906, s'a decretat sistemizarea unei capelanii temporale pe lângă veteranul paroh Toma Micșa din **Alioș**, protoprezviteratul Lipovei, deci pentru ndeplinirea acestei capelanii temporale, se escrie concurs cotermin de **30 zile** dela prima publicare in foaia diecezană „Biserica și Școala“.

Imolumentele împreunate cu aceasta capelanie sunt: 1. Una sesiune parohială (30 jugh. catastrale). 2. Un intravilan de un jugh. catastral. 3. Birul și ștotele uzuate. Din toate aceste venit, capelanul va folosi jumătate, pe cât timp va fi în vieță parohul Toma Micșa, având a solvi și dările după partea sa de beneficii, ear după moartea parohului, capelanul va deveni paroh, conform §-lui 4 din Regulament.

Alegândul capelan va avea să provadă și catihizarea in ambe școalele noastre din Alioș, fără alta remunerație. Dela recurenți se recere evalueație de cel puțin pentru parohii de cl. II, iar recurenții cu evalueație de cl. I vor fi preferiți.

Recurenții se avizează, ca recursesle lor ajustate cu documentele prescrise de evalueație adresate comitetului parohial din Alioș, să le înainteze până la terminul sus indicat, subscrisului protoprezviter în Lipovă (Lippa) precum și să se prezinte cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parohii, în sfânta biserică din Alioș în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arată desteritatea in cele rituale și a se face cunoscut poporului. Alioș, 10 Septemvrie 1906.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: Voicu Hamseu protoprezviter gr.-or.

Janus „institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“
— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ **Premii eține. Condiții de asigurare favorabile.** ⬅

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. 3 AVeră institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422.

(36)